

Erősödő polgármesterek, gyengülő ellenzék

A budapesti választások értékelése

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

2024 június

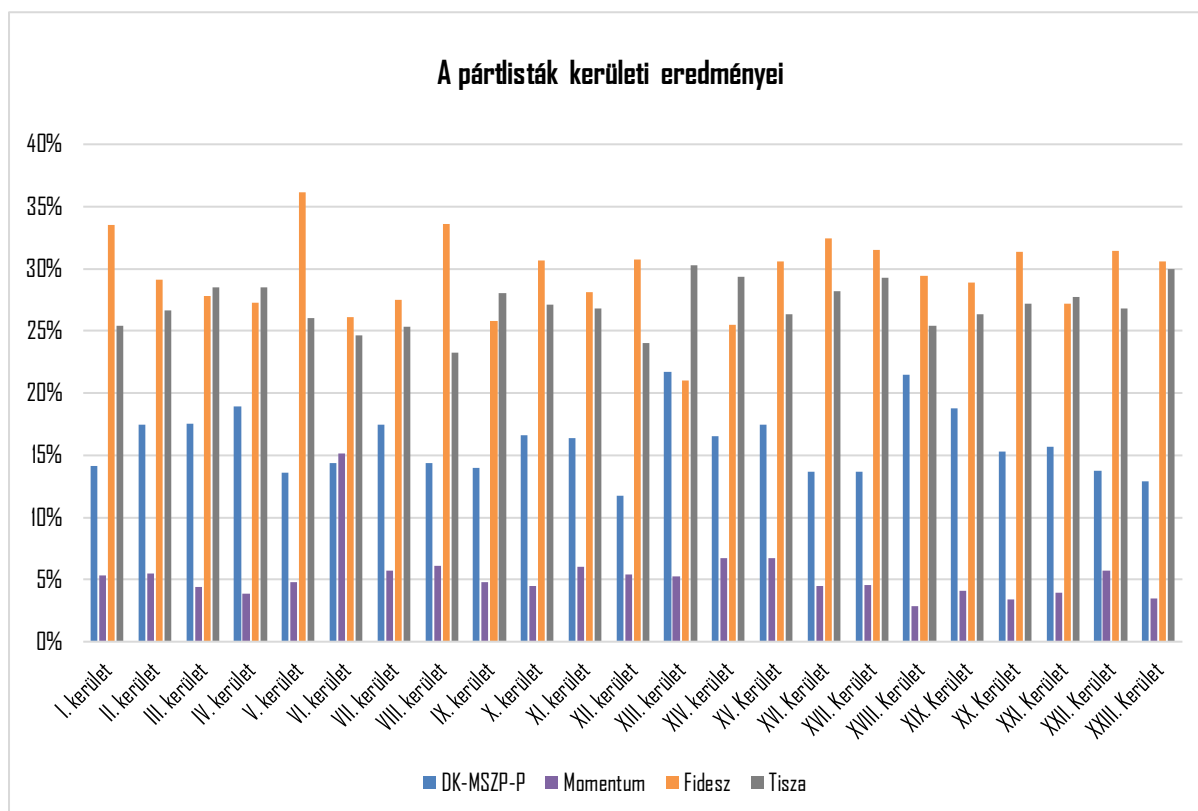
- A Fővárosi Közgyűlés teljesen átalakul, a városvezetés mögött álló pártok nem tudják majd kompromisszumok nélkül irányítani Budapestet, Karácsony Gergelynek az egyes ügyek mentén együtt kell majd működnie a Tisza Párttal
- Lassítja majd a döntéshozatalt, hogy a Fővárosi Közgyűlésbe 10 képviselőt delegáló Tisza Párt tartósan nem akar együttműködni egyetlen más párttal sem; a Tisza kezébe jelentős érdekérvényesítő erő került
- A kerületekben érdemben nem változtak az erőviszonyok; összesen négy polgármester személye változott, de két helyen ez nem jelentett pártpolitikai értelemben vett oldalcserét
- A regnáló kerületi polgármesterek relatív előnye szinte minden esetben nőtt a legerősebb kihívójukhoz képest, az inkumbens-hatás tehát erősen érvényesült, a polgármestereknek azonban számolnia kell a kihívással, amit a Tisza Párt jelenthet öt év múlva

A FŐVÁROSI KÖZGYŰLÉS

Karácsony Gergely, a DK, az MSZP, a Párbeszéd és a Momentum által támogatott főpolgármester-jelölt az újraszámolást követően is megnyerte a főpolgármester-választást, a következő öt évben azonban a korábbinál sokkal nehezebb dolga lesz. Hiába lesz ugyanannyi ellenzéki és fideszes kerületi polgármester az ősszel kezdődő ciklusban, a választási törvény módosításával Budapest Közgyűlését mostantól ismét a listás szavazáson mandátumot szerzett képviselők alkotják majd, amint az történt 1990 és 2014 között is. Ennek ellenére ez helyes: Budapest önkormányzatiságát sokkal inkább szolgálja egy a kerületektől függetlenül működő közgyűlés, mint a fővárosi és a kerületi szintek indokolatlan összemosása.

Az ellenzéki oldalon azonban komoly átrendeződés történt: a Tisza Párt ugyanannyi mandátumot szerzett a Fővárosi Közgyűlésben, mint a Fidesz, a DK-MSZP-Párbeszéd szövetség pozíciókat vesztett, a Momentum pedig ezúttal, kevesebb mint 150 szavazat híján nem került be a Közgyűlésbe.

A kormánypárti lista jellemzően azokban a kerületekben kapott több szavazatot, ahol a fideszes polgármesterjelölt jól teljesített, és ez fordítva is igaz a baloldali pártok és Momentum listája, valamint az ellenzéki polgármesterjelöltek kapcsán. A Tisza Párt eredményeinek megoszlása viszont ennél jóval érdekesebb. A párt átlagosan 27 százalékot ért el a kerületekben, legjobb és legrosszabb budapesti eredményei között mindössze 7 százalékpont különbség van, ennek megfelelően pedig eredményeinek szórása, tehát az átlageredménytől való átlagos eltérése is 1,8 százalékpont, ami nagyon alacsony.

A Tisza és a Fidesz egyenlő mandátumszáma azt jelenti, hogy a városvezetés a következő öt évben nem tudhat maga mögött állandó többséget (a két párt a 33 képviselői helyből összesen 20 helyet birtokol), ügyek mentén együtt kell majd működni a Tisza Párttal vagy éppen Vitézyékkel. Ha Magyar Péter pártja konstruktívnak mutatkozik, ez nem feltétlenül jelent rosszat, hiszen – bármilyen naiv gondolatnak is tűnik – az előremutató szakmai viták segítik a döntéshozatalt és az átláthatóságot. Karácsony és a városvezetés számára azonban fontos, hogy ne álljon elő olyan helyzet, mint 2010 és 2014 között Esztergomban, amikor a képviselő-testület fideszes többsége gyakorlatilag megbénította a város működését azzal, hogy még minimálisan sem volt hajlandó együttműködni Tétényi Éva ellenzéki polgármesterrel.

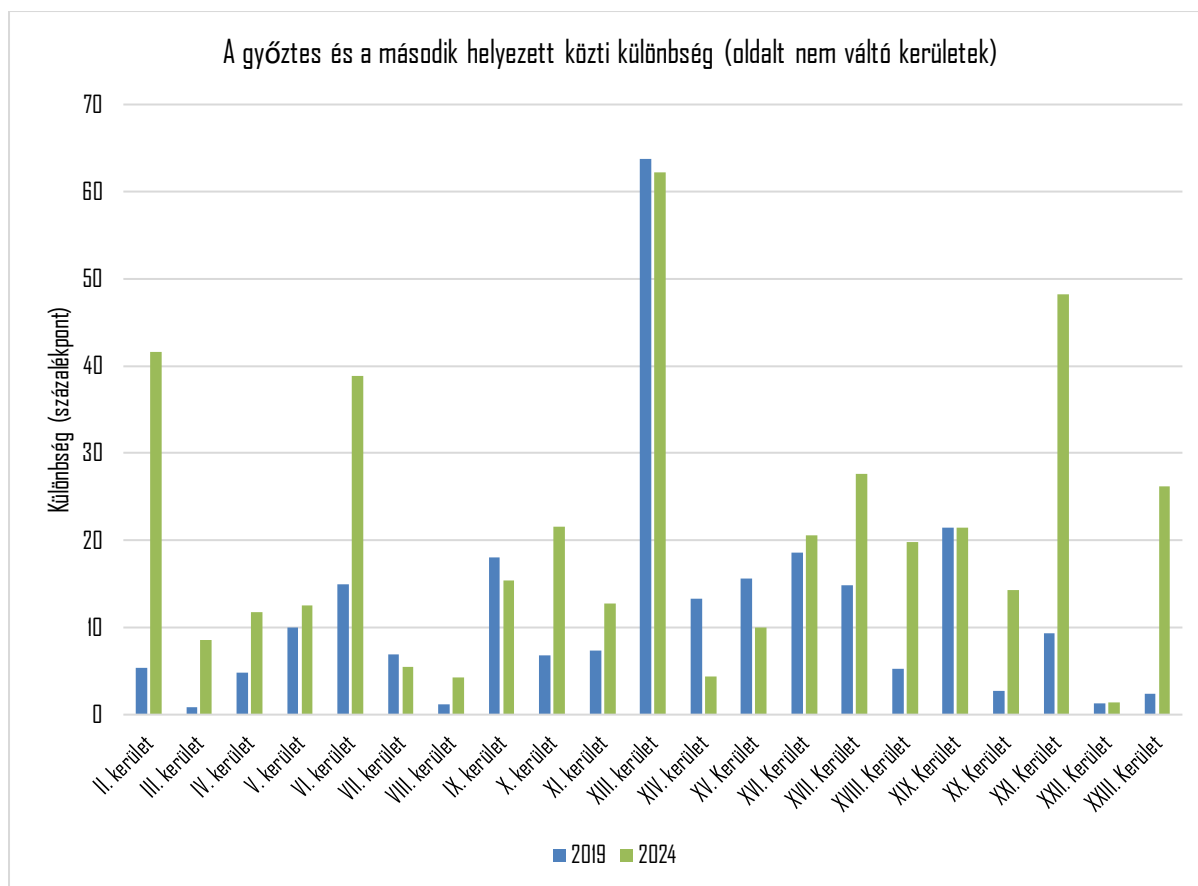
A KERÜLETI EREDMÉNYEK

A kerületekben összességükben nem változtak érdemben az erőviszonyok. Az I. kerület vezetését visszavette a Fidesz, a XII. kerületben pedig az ellenzék győzött. V. Naszályi Márta polgármesterségét már 2022-ben beárnyékolta, hogy a Parlamentbe távozott momentumos alpolgármester helyére kiírt időközi választáson a Fidesz jelöltje győzött, így a polgármester elvesztette a többségét a testületben.

Hegyvidéken a korábbi parlamenti választások eredménye már korábban megmutatta, hogy a kerületet 2006 óta vezető Pokorni Zoltán visszavonulása után az ellenzéknek van keresnivalója a XII. kerületben (a momentumos Hajnal Miklós a 2022-es országgyűlési választáson 48,42 százalékos eredménnyel nyerte meg az ide tartozó egyéni választókerületet), ezt a várakozást a kutyapárti Kovács Gergely győzelme igazolta. A Hegyvidék polgármesteri székének elnyerése a viccpártként indult szervezet első jelentős győzelme a megalakulása óta.

Az ellenzék budapesti erejét mutatja, hogy többen úgy maradtak (vagy lettek) polgármesterek, hogy a Fidesz jelöltjével szemben több ellenzéki politikus is megmérte magát. Így maradt polgármester mások mellett Niedermüller Péter a VII., Pikó András a VIII. vagy Baranyi Krisztina a IX. kerületben. Zuglóban úgy született ismét ellenzéki győzelem, hogy Horváth Csaba eddigi MSZP-s polgármestert a momentumos Rózsa András váltja.

Az inkumbens hatás, tehát a már hivatalban lévő polgármester előnye, szinte minden kerületben érzékeltette a hatását. Abból a 21 kerületből, ahol nem történt pártpolitikai értelemben oldalváltás (a IV. és a XIV. kerületben más lett a polgármester, de ugyanúgy ellenzéki kerületek maradtak), 16-ban a regnáló polgármester növelni tudta az előnyét az öt évvel ezelőttihez képest.

Abban az 5 kerületben, ahol ez nem történt meg, három olyan is van, ahol ez a visszaesés csak azért történt meg, mert az előző választáshoz képest több jelölt indult. A IX., a XIII. és a XIV. kerületben, ha összeadjuk az ellenzéki pártok jelöltjeinek eredményeit, akkor már a relatív előnyük meghaladja a 2019-eset. Két kerület volt, ahol annak ellenére ért el rosszabb eredményt a polgármester a legerősebb kihívójához képest, mint korábban, hogy a korábbi összefogás egyik pártja sem indított saját külön jelöltet. Cserdiné Németh Angéla nem csak százalékpontos előnyéből vesztett, de kevesebb szavazatot is kapott, mint öt évvel ezelőtt. Ezzel szemben a Fidesz új jelöltet állított, aki több szavazatot szerzett, mint a 2019-es induló. Emellett a kerületben viszonylag erős eredményt ért el egy civil jelölt és a Mi Hazánk is (8 százalék és 7 százalék).

Niedermüller Péter volt a polgármesterek közül, aki a legalacsonyabb szavazataránnyal őrizhette meg a székét. Esetében azonban nemcsak fideszes, de egy kutyapárti és két civil kihívóról is beszélhetünk, akik mind viszonylag magabiztos eredményt értek el. A szavazatok elaprózódása végül a jelenlegi polgármester győzelmét hozta.

A kerületi polgármester-választások érdekessége, hogy a korábban sikeres kormánypárti polgármesterek sehol sem tudták visszaszerezni a pozícióikat. Bár a korábbi fideszes polgármesterek indításából következtethettünk arra, hogy a Fidesz mely kerületek visszaszerzésére lát esélyt, melyek visszaszerzését tartja fontosnak, ehhez képest nem lett ismét polgármester Bús Balázs, a III., Wintermantel Zsolt, a IV., Sára Botond, a VIII. és Ughy Attila, a XVIII. kerület korábbi fideszes vezetője sem. Mind a négy jelölt nagyobb különbséggel maradt le a már regnáló polgármesterektől, mint 2019-ben, amikor elvesztették széküket.

A most győztes budapesti polgármesterek azonban hosszú távon nem nyugodhatnak meg. A Fővárosi Közgyűlés listás választása világosan mutatja, hogy a Tisza Párttal a fővárosban is komolyan kell számolni. Magyar Péternek a kegyelmi botrányt követően óriási sebességgel megerősödött pártja néhány hónap alatt megkerülhetetlenné vált, ez pedig azt jelenti, hogy kizárólag az időtényező az oka annak, hogy a Tisza sem a főpolgármester-, sem a kerületi polgármester-választásokon nem mérette meg magát. Márpedig ez valószínűleg most történt meg utoljára.

KONKLÚZIÓ

A fővárosi eredmények esetében kulcsfontosságú volt az inkumbens-hatás megléte. Majdnem mindegyik hivatalban lévő polgármester nagyobb győzelmet tudott aratni, mint 2019-ben. Azonban az új szereplőknek is tartogatott sikereket június 9-e, a Tisza Párt második helyen végzett a Fővárosi Közgyűlés listás választásán, épp csak lemaradva a Fidesztől. Ezzel egy nagyon megosztott, nehezen kormányozható Közgyűlés fog ősszel felállni. Ez azt jelenti, hogy Budapestet csak komoly kompromisszumok árán lehet majd irányítani. A kerületek szintjén az I. és a XII. kerület cserélt oldalt, olyan nagy elmozdulás nem volt tapasztalható, mint 2019-ben. A hatalmon lévő polgármesterek nagyrészt meg tudták erősíteni pozíciójukat, amire szükségük is lehet, ha 2029-ben a Tisza Párt már érdemi kihívást intéz feléjük is.